

Nr 22

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse från nöjesskatt i vissa fall.

(1:a avd.)

I en den 21 januari 1955 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 86, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva

1:o) att betalningsanspråk från statsverkets sida, härrörande från riksräkenskapsverkets anmärkningar å nöjesskatt för visning av filmerna »Vi vill ha ett barn» och »Kon-Tiki», måtte eftergivnas samt att de belopp, som erlagts till följd av sådana anmärkningar, måtte restitueras; samt

2:o) att Föreningen Barnens dag i Jönköping befrias från betalningsskyldighet för staten tillkommande nöjesskatt för av föreningen anordnade barnensdagsfestligheter i Jönköping under tiden den 24 maj—den 3 juni 1951 eller 9 245 kronor 53 öre.

Rörande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen hänvisar utskottet, såvitt densamma ej framgår av nedan lämnade uppgifter, till ovannämnda statsrådsprotokoll.

Av statsrådsprotokollet i ärendet inhämtas bl. a. följande.

1:o) Frågan om befrielse från nöjesskatt för vissa filmförevisningar

Sedan, i anledning av uppkommen fråga huruvida nöjesskatt skulle utgå för biografföreställningar med visning av filmen »Vi vill ha ett barn», regeringsrätten den 25 januari 1951 meddelat utslag av innebörd, att föreställningarna icke skulle vara fria från nöjesskatt, enär de icke anordnats i undervisnings- eller uppfostringsyfte, utställdes från riksräkenskapsverkets revision några typanmärkningar. Anmärkningarna riktades, i fall då skatt över huvud icke påförts, mot vederbörande biografägare och, när skatt väl påförts och erlagts men efter beslut av länsstyrelse sedermera restituerats, mot de för beslutet ansvariga länsstyrelsetjänstemännen. Revisionens talan grundade sig i förra fallet på uppborðsförordningens bestämmelser om efterkrav av skatt och i senare fallet på det så kallade redogöraransvaret. I dessa typfall meddelade riksräkenskapsverket därefter beslut.

Beträffande först revisionens talan mot länsstyrelsetjänstemännen fann riksräkenskapsverket densamma icke kunna bifallas, enär något redogöraransvar icke föreläge i förevarande fall, där länsstyrelsen haft att avgöra ett

besvärsmål och grunda sitt beslut på en skälighetsprövning. Efter besvär över sistnämnda beslut visades målet av kammarrätten åter till riksräkenskapsverket för förnyad behandling, enär länsstyrelsetjänstemännen måste anses ansvariga för ifrågavarande utbetalningar. Genom beslut den 2 december 1954 fann emellertid regeringsrätten, med ändring av kammarrättens utslag, skäligt fastställa riksräkenskapsverkets beslut.

I vad gäller den grupp av fall, då skatt överhuvud icke påförts, må följande framhållas. Vid granskning av Uppsala läns uppbördsredogörelse för februari 1950 framställdes anmärkning av revisionen hos riksräkenskapsverket. Enligt Uppsala stads drättselkammares nöjesskatteredovisning för januari 1950 och därvid fogad nöjesskattedeklaration från biografägaren Inge Hellqvist såsom innehavare av biografen Lillan i Uppsala hade under hänvisning till 14 § nöjesskatteförordningen nöjesskatt icke påförts för biograföreställningar med visning av filmen »Vi vill ha ett barn», som Hellqvist anordnat under tiden den 23—den 29 januari 1950. Den enligt 7 § nöjesskatteförordningen uträknade nöjesskatten för föreställningarna skulle utgöra 2 106 kronor 25 öre. Då de ifrågavarande föreställningarna icke kunde hänföras till sådana nöjestillställningar, som avsåges i 14 § nöjesskatteförordningen, och då annan grund för skattebefrielse icke förelåge, hade nöjesskatt bort utgå med nyssnämnda belopp, 2 106 kronor 25 öre. Enligt 2 § nämnda förordning skulle nöjesskatt, varom här vore fråga, fördelas med tre fjärdedelar till staten och en fjärdedel till vederbörande kommun. Anordnaren borde fördenskull inbetala 1 579 kronor 69 öre till statsverket. Riksräkenskapsverket anmodade därefter den 19 juni 1951 länsstyrelsen i Uppsala län att med anledning av anmärkningen låta anställa krav mot Hellqvist jämlikt 91 § uppbördsförordningen. Sedan sådant krav anställtts och Hellqvist avgivit förklaring, fann enligt utslag den 17 september 1951 riksräkenskapsverket med gillande av anmärkningen skäligt föreskriva, att 1 579 kronor 69 öre skulle uttagas hos Hellqvist. I anledning av anförda besvär fann kammarrätten icke skäl att göra ändring i riksräkenskapsverkets utslag. Regeringsrätten, som fann riksräkenskapsverkets revision ha ägt rätt att i förevarande ordning föra talan om utbekommande av nöjesskatt för ifrågavarande tillställningar, lämnade genom utslag den 23 januari 1953 anförda besvär utan bifall.

I besvären hos Kungl. Maj:t har Hellqvist tillika anhållit att, därest besvären icke skulle bifallas, Kungl. Maj:t ändock måtte befria honom från skyldighet att erlägga ifrågavarande skattebelopp.

I ärendet har till stöd för ansökningen framhållits bl. a., att, därest skatt ånyo skulle erläggas i enlighet med riksräkenskapsverkets yrkande, sökanden skulle tvingas erlägga dubbel nöjesskatt: först till filmuthyraren och därefter ånyo till det allmänna. Sökanden har vidare anført att utsikterna att inför allmän domstol med framgång föra talan för att från filmuthyraren utfå till denne inlevererad nöjesskatt icke vore stora och i vart fall skulle förorsaka alla parter betydande rättegångskostnader. Vid ansökning-

en har fogats ett utlåtande av professor Phillips Hult, Uppsala, vari denne sammanfattningsvis uttalat, att det icke kunde antagas föreligga någon skyldighet för Aktiebolaget Wivefilm att till biografägare återbetala de belopp, som dessa i överensstämmelse med uppbördsmyndighets eller länsstyrelsens beslut inbetalat till bolaget, i den mån dessa belopp av bolaget sedermera redovisats till den danske filmägaren A/S Asa filmudlejning ävensom att starka skäl talade för att icke heller i övrigt någon återbetalningsskyldighet för bolaget i förhållande till biografägarna kunde antagas föreligga.

Riksräkenskapsverket har i infordrat utlåtande över den av Hellqvist gjorda ansökningen framhållit, att på grund av regeringsrättens beslut den 23 januari 1953 i nu förevarande ärende ytterligare anmärkningar hade framställts mot ett stort antal biografägare. Dessa anmärkningar vore sålunda aktuella i nu förevarande sammanhang. Riksräkenskapsverket hade meddelat utslag den 12 och 13 november 1954 i 51 mål, varvid fastställdes betalningsskyldighet till statsverket å ett belopp av sammanlagt 88 346 kronor 89 öre. I fyra fall hade biografägare redan efter anmärkningarnas framställande erlagt den krävda skatten, tillhoppa 699 kronor 11 öre. I en del fall hade anmärkningarna enligt riksräkenskapsverkets mening icke blivit delgivna inom stadgad tid, varför revisionens talan icke bifallits.

Riksräkenskapsverket har vidare uttalat att det läge, som enligt vad tidigare anförts inträtt beträffande nöjesskatt i fråga om filmen »Vi vill ha ett barn», även gällde filmen »Kon-Tiki». Den 25 juli 1950 hade riksräkenskapsverket på förfrågan av länsstyrelsen i Blekinge län uttalat, att filmen trots viss tveksamhet beträffande dess undervisande syfte närmast vore att hänföra till sådan nöjestillställning som jämlikt 14 § nöjesskatteförordningen kunde undantagas från nöjesskatt. Flertalet länsstyrelser hade då redan beslutat sig för befrielse från nöjesskatt. Sedan regeringsrätten genom utslag den 25 januari 1951 funnit filmen »Kon-Tiki» icke skola befrias från nöjesskatt, hade anmärkningar framställts mot såväl biografägare, vilka icke erlagt nöjesskatt, som länsstyrelsetjänstemän, vilkas beslut föranlett restitution av sådan skatt. Anmärkningarna av det senare slaget, avseende ett sammanlagt belopp av 106 365 kronor 92 öre förfölle på grund av regeringsrättens förutnämnda utslag den 2 december 1954. Beträffande de krav, som riktade sig mot biografägare, meddelades först utslag i ett typfall, avseende 1 029 kronor 72 öre. Den av riksräkenskapsverket ålagda betalningsskyldigheten fastställdes av kammarrätten genom utslag den 6 februari 1952, vilket vann laga kraft, varefter beloppet inlevererades. Den 13 november 1954 hade riksräkenskapsverket meddelat utslag i 14 liknande anmärkningsmål, avseende ett belopp av tillhoppa 6 052 kronor 77 öre. Vidare hade i tre fall det till betalning anmärkta beloppet, tillhoppa 1 060 kronor 35 öre, inlevererats utan att utslag meddelats.

Riksräkenskapsverket har beträffande båda filmerna sammanfattningsvis konstaterat att i de fall då nöjesskattebefrielse från länsstyrelsens sida tagit formen av restitution biografägarna icke komme att stå risken att få

vidkännas några dubbla utbetalningar av nöjesskatt, medan detta däremot på grund av anmärkningarna kunde bli fallet, då befrielsen haft formen av ett godkännande av att skatt icke inlevererats till statsverket. Inom ett och samma län kunde den kommunala uppborrdsmyndigheten i en ort från början ha vägrat befrielse från nöjesskatt, medan den i en annan ort medgivit befrielse. Om vederbörande länsstyrelse haft den meningen, att filmerna borde vara fria från nöjesskatt, bleve resultatet nu att biografägarna i den förra orten sluppe betala i efterhand, medan däremot biografägare i den senare orten måste betala. Detta syntes icke tillfredsställande. Riksräkenskapsverket har med hänsyn härtill funnit skäl tala för att riksdagens medgivande inhämtades till att betalningsanspråk från statsverkets sida, härrörande från riksräkenskapsverkets anmärkningar å nöjesskatt för filmförevisningarna i fråga eftergäves och till att de belopp, som erlagts till följd av sådana anmärkningar, restituerades. Riksräkenskapsverket har hemställt att Kungl. Maj:t ville till riksdagen avlåta proposition av sådan innebörd.

Departementschefen har till stöd för det i föreliggande proposition under punkt 1:o) framlagda förslaget anfört, att han med hänsyn till föreliggande särskilda omständigheter ansåge skäl tala för eftergift av statens nu ifrågasvarande betalningsanspråk samt för restitution i förevarande fall av erlagda belopp.

2:o) Framställning av Föreningen Barnens dag i Jönköping om efterskänkande av viss nöjesskatt

Enligt 18 § andra stycket nöjeskatteförordningen må befrielse från nöjesskatt enligt 16 eller 17 § samma förordning icke meddelas i anledning av ansökan som inkommit senare än tre månader efter det nöjestillställning ägt rum.

I en till länsstyrelsen i Jönköpings län den 13 september 1951 inkommen ansökning anhöll Föreningen Barnens dag i Jönköping om befrielse från nöjesskatt för barnensdagsfestligheter, som föreningen anordnat i Jönköping den 24 maj—den 3 juni 1951 och vilkas behållning skulle användas till barnkoloniverksamhet. Genom resolution den 6 oktober 1951 fann länsstyrelsen sig med hänsyn till förenämnda föreskrift i 18 § andra stycket nöjeskatteförordningen förhindrad bifalla ansökningen. Sedan föreningen hos Kungl. Maj:t fullföljt sin talan fann regeringsrätten genom beslut den 12 mars 1954 ej skäl att göra ändring i länsstyrelsens resolution.

I besvären hos Kungl. Maj:t har föreningen tillika hemställt att, därest besvären icke skulle kunna bifallas, föreningen ändock måtte befrias från staten tillkommande nöjesskatt för festligheterna. Av handlingarna i ärendet inhämtas att nöjesskatten uppgår till sammanlagt 18 491 kronor 6 öre, varav statens andel utgör hälften eller 9 245 kronor 53 öre, vilket belopp

icke är erlagt. Drätselkammaren i Jönköping har den 30 augusti 1951 medgivit föreningen befrielse från den kommunala nöjesskatteandelen.

Departementschefen har till stöd för det i föreliggande proposition under punkt 2:o) framlagda förslaget anfört följande.

»Såsom av den i det föregående lämnade redogörelsen framgår torde Föreningen Barnens dag i Jönköping vid ingivandet av sin ansökning om befrielse från nöjesskatt till drätselkammaren i staden — med hänsyn till länsstyrelsens tidigare handläggning av dylika ärenden — haft visst fog för att utgå från att ansökningen skulle av länsstyrelsen behandlas som om den inkommit inom den i 18 § andra stycket nöjesskatteförordningen angivna tidsfristen av tre månader efter det nöjestillställningen ägt rum. Länsstyrelsen har emellertid sedermera i överensstämmelse med prejudikat av regeringsrätten funnit angivna stadganden skola tolkas på det sätt att befrielse från nöjesskatt icke må meddelas i anledning av ansökning, som från kommunal myndighet inkommit till länsstyrelsen senare än tre månader efter det nöjestillställning ägt rum. Med hänsyn till sålunda föreliggande särskilda omständigheter samt till storleken av det nöjesskattebelopp föreningen skulle nödgas utge till följd av att ansökningen icke inkommit till länsstyrelsen inom föreskriven tid, anser jag mig böra föreslå, att föreningen befrias från erläggande av staten tillkommande nöjesskatt för nu ifrågasvarande nöjestillställningar. Härför erfordras riksdagens samtycke.

I detta sammanhang torde vidare böra framhållas, att Kungl. Maj:t genom beslut tidigare denna dag förordnat, att handlingarna i annat, med förevarande — i fråga om underlåtenheten att iakttaga den stadgade tidsfristen — likartat ärende skulle överlämnas till 1954 års nöjesskatteutredning för att tagas i övervägande vid fullgörandet av utredningsuppdraget. Även om omständigheterna i övrigt i sistnämnda ärende icke varit sådana att skäl ansetts föreligga för bifall, synes dock jämväl av detta ärende framgå, att stadgandet i 18 § andra stycket nöjesskatteförordningen bör omprövas. Utredningen har därför ansetts böra undersöka möjligheterna att undanröja de nuvarande olägenheterna.»

Utskottets hemställan

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

A) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 86, såvitt angår punkten 1:o), medgiva, att betalningsanspråk från statsverkets sida, härrörande från riksräkenskapsverkets anmärkningar å nöjesskatt för visning av filmerna »Vi vill ha ett barn» och »Kon-Tiki», må eftergivnas samt att de belopp, som erlagts till följd av sådana anmärkningar, må restitueras; samt

B) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förvarande proposition nr 86, såvitt angår punkten 2:o), medgiva, att Föreningen Barnens dag i Jönköping befrias från betalningsskyldighet för staten tillkommande nöjesskatt för av föreningen anordnade barnensdagsfestligheter i Jönköping under tiden den 24 maj—den 3 juni 1951 eller 9 245 kronor 53 öre.

Stockholm den 15 mars 1955

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Spetz, Franzon, Gustaf Elofsson, Söderquist, Niklasson, Snygg, Erik Jansson och Magnusson; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby, Sundström, Sjölin, Brandt, Vigelsbo, Allard, Kollberg och Edström samt fru Holmqvist.